AYDEDE

No. 91 — 33
Cumartesi 28 Ağustos 1948
Fiatı 15 Kuruş

Cumartesi ve Çarşamba günleri çıkar tam mânasile bitaraf siyasî hoşsohbet gazete
İdarehane: Ankara Caddesi 98/2, TAN Basımevi
Başmuharriri: REFİK HALİD KARAY

Tesis Tarihi: 1922
Telgraf: Aydede — İstanbul
Telefon: 25100 — Posta Kutusu: 816

SUDA NAKIŞLAR

Onler Ne, Bunlar Ne ?

Her yeni Adalet veya İç işleri Bakanı bir kere İmralı'ya gider. Gider ve beğenir. Beğenilmiyecek tarafı yoktur ki... Oradakilerin çıkarttıkları bir gazete vardır ; bu gazete bile temiz, temkinli ve ağırbaşlıdır.

İmralı bezleri, çorabları, havluları, örtüleri ve konserve balıkları da piyasada rağbet görüyor. Hulâsa her sey yolundadır ve gittikçe de iyileşmektedir. Fakat açık hava cezaevi bu en modern zihniyetle terakki halinde iken öbürleri, kapalı hapishanelerimizin perişanlığı nedir? Bir ecnebi müşahidi alıp İmralı'ya götürsek, gezdirsek hayran kalır ; ellerimizi sıkar : "Siz, der, dünyanın insanî hislere en hürmetkâr, en medenî idarecilerisiniz. Sizin kâbınıza yetişebilmeleri için nice milletlerin daha milyarlarca fırın ekmek yemeleri lâzımdır."

O müşahidi bir de – memleketin uzak bölgelerinde mevcud olanlarına değil – İstanbul ve Üsküdar cezaevlerine sokunuz... Şaşkına döner, gözlerine inanamaz :

— İmralıyı da, bunları da aynı teşkilât ve hükûmet mi idare ediyor? İnanamam !

Der, isteyince o derece mükemmelini yapanların bu kadar kötülerine tahammül etmelerinin sırrını keşfedemez. Ya, her sene kapalı cezaevlerinde kaç kanlı vaka olduğu, mahkûmların nasıl bıçaklaştığı, bıçak vesaireyi nasıl temin ettikleri de kendisine anlatılırsa?

Türkiye bir bakımdan tezadlar memleketidir : Nümune köylerinin az ötesinde en iptidai köyler ! Debdebeli Maliye Tahsil Şubeleri bir yanda, harab ve bakımsız mahkeme binaları öte yanda ! Şurada gece – kondular türemekte, burada aylığı 600 liraya apartımanlar kurulmakta ! Muhteşem bir Radyoevi yapılıyor, Adalet Sarayı sonu gelmiyen bir nöbet bekliyor. Ya İstanbul Belediyesi? Beşyüzüncü fetih yılına, sokak içinde ahşab bir konak eskisine barınmış halde girecek !

Onlar ne? Bunlar ne?

AYDEDE

30 Ağustos resmigeçidi

Sulh — Bütün bunlar harb için mi?
Mehmetçik — Hayır, seni korumak için.

Norveçten Balık Getirtiyoruz, Bizimkileri Denize Atıyoruz

Bakkaliye mağazalarında gözümüze ilişti : Norveçten ithal edilmiş konserve balıklar ! Merak edip 140 kuruş vererek bir kutu aldık. İçinde ancak yüz gramlık bir şey var. Bari nefis, leziz olsa... Hayır.. Çingene palamudunun haşlanmışı gibi bir nesne ve yağ ilâve edilmeden yenilemiyecek halde !

Harbin en müthiş tazyikına ve zulmüne uğramış bir memleketin az zamanda kendini toparlayarak tekrar balık ihracatına başlamasını takdir ederiz. Lâkin şu döviz darlığında İstanbul gibi Türkiye gibi bir balık ülkesine o diyardan konserve balık ithaline para ayrılmasına da şaşarız. Zaten kutudan çıkan acayib başlı balıklar da bu münsebetsizliğe karşı şaşırmış, mahcub gibi yüzümüze bir tuhaf bakıyorlardı, sanki... Daha tuhafından haberleri yoktu elbette : Bilmiyorlardı ki Norveçten tatsız tuzsuz, pelte haline gelmiş balıklar getirtiriz ; öte yandan bizim canlı canlı, nefiş balıklarımızı avlar avlar, tekrar denize dökeriz !

Döviz veya takas ! Senin namına ne cinayetler işleniyor !

İstanbul

Ankara Gecekonduları İstanbuldakilerden azgın

Ankarada gecekondular İstanbuldakilerinden azgın ve mütecaviz cinsinden... Zira şehrin göbeğine doğru ilerlemekte imişler ; hattâ Ulus meydanına da elatmışlar. Diğer taraftan Ankara gecekonduları arada geçit için saha ve sokak da bırakmıyorlarmış. Sayıları şimdiden kırk bini aşmış.

Daha acayibi şudur : Başkent Belediyesi bu evlerin yerlerini tayyarelerle keşif ve tesbite çalışmakta imiş.

Adeta bir gecekondu istilâsı ve gecekondu harbi ! İstanbuldaki gecekondu cinsi, anlaşılan pek insaflı, munis ve medenî bir cins. İstilâ ediyor amma, meselâ Beyazıd ve Taksim meydanlarına kadar yayılmıyor ; had, hudud tanıyor.

Belediyemiz o bakımdan olsun Ankara Belediyesinden talihli !

İşte Bu Lâfları İstemeyiz, Fena Halde Kuşkulanırız

Demokrat Parti Başkanına karşı bir suikasd hazırlandığı haberinden – zaten aslı olup olmadığı da şüpdelidir – fena halde kuşkulandık. İşte, bizim işitmek istemediğimiz en münasebetsiz lâflar ve şayialar bunlardır. Bu lâflar ve bu şayialar artar, yayılırsa arkasından çapanoğlu çıkar, bir şeyler yapılır, normal gidişe sekte vuracak hâdiseler doğar diye korkarız.

Tarihimize bir göz atacak olursak, bunun acı ve ibret verici nümunelerini bulmakta güçlük çekmeyiz.

Suikasd kelimesiyle aman oynamıyalım !

Bunun gerçeğinden de, tasni edilmişinden de daima ağzımız yanmıştır ve her iki türlüsü de her zaman başımıza iş açmıştır. Hatırdan geçirmekten, hatırlatmaktan, hele yerli yersiz yayımlamaktan Elhazer !.

Haniya silâhlar toplanıyordu bir zamanlar

— İçim rahat, artık ne demok rasi diye döğünebilir, ne pahalılık diye üzülebilir!

AKLIMDA KALANLAR

Fesler Denizde

Büyükçe bir düğünde idim. (1910) tarihlerinde idi galiba ve ki üç gün devam etmişti. Biz davetliler de düğüne devam ediyorduk. Üçüncü gecesi yemeğinden sonra; mehtaplı bir geceydi; "haydi çatanaya binelim, bir Boğaziçi âlemi yapalım!" dediler.

(Harem Selâmlık) iki çatana hazırlandı. İçerilerine sofralar kuruldu. Saz mahalli ayrıldı. Yalının rıhtımından ayrıldık. Hiç unutmam: Süzinâk faslı başladı. Sazı merhum ve muhterem Tanburi Cemil Bey idare ediyordu. Bebek koyuna geldiğimiz vakit, sandal ve kayıkların aralarına girmiştik. Etrafımızı sarmışlar, sazı dinliyorlardı. Hemen yarım saat kadar koyda, Valide Paşanın sarayının önünde durduk. Ve buradan Kanlıca koyuna doğru yollandık. Sandallar da peşimizi bırakmıyorlar, hattâ ziyadeleşiyorlardı. Burası da hâlâ hatırımdadır: Koya yaklaştığımız dakikalar içinde:

Neşeler var didei mestanede

Şarkısı söyleniyor, söylendikçe de aksi savt ortalığı çınlatıyordu. Bir yarım saat de burada geçirdikten sonra "Yeniköye gidelim" dediler; açıldık. Misafirler içinde iki kardeş fazla içmişlerdi.

Pâyanını bulamadıkları zevklerini, feslerini denize atmakla tetviç etmek istediler ve istediklerini yaptılar. Yaptılar amma iş bununla kalmadı. Herkesin fesini yakalayıp denize fırlatmaları faslı başladı. Beş, on, on beş, yirmi fes denizde yüzüyordu. Değil bedmest, hattâ mest olmadığımız için ben ve bir arkadaşım güvertenin en arkasında kendimizi rüzgârdan siyaneten; arka arkaya dayanarak oturduğumuz için oyunun oyuncularına asla yüz vermemek kararını vermiş, suratları asmıştık. Bu sayede fesleri kurtardık. Fakat ertesi sabah polis karakolları: "Bir kaza mı oldu? Herkesin fesi denizlerde" diye merak etmiş, aranmış, taranmışlar!

Bu düğünde gördüklerimden de kimse kalmadı. Zaten ne kaldı ki!!

Semih Mümtaz S.

Gladsto'nun Korkusu

Gençlik, ihtiyarlık, tecrübe ile tecrübesizlik bahis mevzuu olduğu bir mecliste Gladston dedi ki:

— Beni dünyada en çok korkutan şeyler nedir, bilir misiniz? Sayayım:

1 — Genç diplomat,
2 — Genç doktor,
3 — Genç General.

Mahsulün Bolluğu

Genç Tarım Bakanı, Trakyada tetkikler yaparken köylüler derd yanmışlar:

— Bu yıl mahsul çok bereketli. Yağmur mevsimi başlamadan evvel bugünkü iptidai vesaitle bu mahsulü kaldıramayız. Endişe içindeyiz. Bize harman makinesi gönderilsin!

Tarım Bakanının cevabı ise ömür doğrusu:

— Tarım makineleri Marshall plâniyle alâkalıdır, bu ihtiyaç önümüzdeki sene karşılanacaktır!

İnşallah amma, bu sene ne yapacağız? Yağmurlar yağıp, seller Trakya ovalarını bastığı zaman, buğdaylarla sarmaş dolaş olacak ve onları vefasız birer sevgili gibi elimizden alıp götürecek mi?

Mahsulün azlığı bir belâ oluyor, bolluğu bir başka belâ.. Bari bize ikisinin ortası mahsul ihsan eyle yarabbi!

Bugünden, Dünden

Komşunun Tavuğu

(Komşunun tavuğu komşuya kaz, karısı da kız gelir) meseli doğrudur' aynı hikmettir.

Geçende bir dostumun evinde anlatıyorlardı: Maruf kimselerden birinin kızı bayanla yeni tanınmış zatlardan birinin hemşirezadesi bay, bıldır, Büyükadada komşu imişler. Kadının kocası var, erkeğin de karısı.

Karşıdan karşıya göz aşınalığı, gülümseme, işaret filân derken sevişmişler; Enikonu birbirlerine âşıklar nihayet biri bayından, öbürü bayanından ayrılmış. Baş göz olmuşlar. Senesi geçmeden ikisi de bin pişman. Şimdi mahkemede boşanma davasiyle meşgullermiş...

Bunları dinlerken 40 yıl evvelki bir vaka hatırıma geldi. Size nakledeyim.

Meşrutiyetin ilânı sıraları akrabamızdan bir doktor, atlattığı zatülcenbden zayıf düşmüş, tebdili hava için Yakacık'da köşk tutmuştu. Hanım hanımcık, ağızsız, daha doğrusu mankca karısı da yanında, gittiler Yakacığa.

Hekim Beye oranın havası yaradı; çabucak semirdi, kanlandı canlandı.

Yukarıda dediğim gibi, karşıki köşkte bir taze var. Sırtında gecelik gömleği, saçları omuzlarına dökük, mütemadiyen pencerede roman okumada; makineyle gıldır gıldır dikiş dikmede, arada da utla yanık yanık taksimde. Evdeki kırmanço herhalde babası olacak.

Karşılıklı aşna fişne hızını aladursun, tazeden gece yarısına kadar bir haber geliyor:

— Annem ansızın hastalandı; aklım fikrim darmadağın. Lütfen teşrif buyurun!

Mal bulmuş mığribiye dönen doktor, hemen seğirtiyor. Kırmanço küçük hanımın kocasıymış meğerse. Çoktan horul horul uykuda.

Komşu beyi taze, bürümcük baş örtüsü, kısacık kollu maşlah, gayet dekolte fistanla, buram buram lâvantalar içinde karşılayor.

Selâmın aleyküm derdemez böyle yakışıklı bir erkek görmediğini, ayıp değil ya gönül kaptırdığını, bekâr olaydı hemen varacağını, kocasından (Radetin elinde olsun) u kolaycacık koparacağını fısıldayor.

Uzatmıyalım bizimki karısını terketti; komşanımı da popoldaktan boşandı. Evlendiler.

★

"Sarımsağı gelin etmişler, 40 gün kokusu çıkmamış" meseline kulak asmayın. Bir araya geldikleri akşam, yeni gelin foyasını meydana çıkarmasın mı?

Roman moman okumak nerede, elifi görse direk sanacak. Yeni güveyin yelek düğmesini bile dikemiyip anasına diktirmiş. Utta da do, re, mi, fa nın bile cahili pencere önüne geçip utu kucaklar, mızrap vurur gibi yapar, berideki gramofona udi Afet'in taksimlerini koyup çalarmış.

Uzaktan genç, körpe göründüğüne bakma, yüzü kıpkırışık, her tarafı porsuk, saçları boyalı, mis gibi kırkını aşkın. (Radet) ini kopardığı ihtiyar, dördüncü kocası. Kaç tane masumu da kara toprağa gömmüş.

Sonra bayağı mı bayağı. Dilinde boyuna (Lâfınızı balla kestim); (Elimi vurdum dizime, aşna çıktım sözüne); (Yalan dolandan korkarım, iki elim yanıma gelecek)... Karyolanın altındaki oturağı alırken (Yüzünüze gürler - yani güller - havuza dökeyim).. Beyceğizi aptesthaneden çıkınca Saatler olsun efendim)...

Ağzı hoç boş durmuyor. Ya vırç vırç sakız çiğneme; ya fındık, fıstık, kabak çekirdeği yemede; ya da türlü türlü dedikoduları sıraya dizme... Suratında sivilceler, vücudünde - hâşâ min huzur - eşek uyuzuna andıran çıbanlar. Zırt zırt ağda yapıştırıp çarcadak söktüğünden o hali bulmuşlar.

Pek esmer değilken, arap halayıklar gibi teninde, terinde de sası sası koku.

Yılına kalmadan, doktor efendi boş kâğıdını dayayıp yakayı kurtardı, fukaralara sadakalar verdiydi.

Sermet Muhtar Alus

Nereden Bilsin ?..

Meşhur (Ezob) bir gün yolda giderken şehrin hâkimi ile karşılaşır. Hâkim "nereye gidiyorsun?" diye sorar. Ezob "nereye gittiğimi ben de bilmiyorum!" cevabını verir. Bundan canı sıkılan hâkim, maiyetindekilere Ezob'u tutup hapishaneye götürmelerini emreder. Bunun üzerine Ezob hâkime:

— Gördünüz mü, der, sözüm doğru değil miymiş? Ben hapishaneye gideceğimi nereden bilirdim!

Kabahat Kimde ?

Hammalın biri arkasında yük, giderken birine çarpmış. Adam hammalı polise vermiş. Sorguya çekmişler. Hammal hiç sesini çıkarmaz, afal afal bakarmış.

"— Ayol bu herif dilsiz!" demişler.

Davacı hemen atılmış:

"— Nasıl dilsiz? – Varda! Varda – diye eşekler gibi bağırıyordu!

Deyince polis:

Öyledir de dedi, adamcağızı ne hakla dava ediyorsun?..

Nasıl Olsa

Biri kahvede dördüncü Muradın aleyhinde bulunurmuş. Birden içeri padişah girmiş, adam susuvermiş. Dördüncü Murat, çatık kaşla sormuş:

— Neden sustun? Konuşsana!

Adamcağız boynunu bükmüş:

— Padişahım, demiş, nasıl olsa sen susturacak değil misin?

Yazısız hikâye

"Marius" dan

Minelbab İlelmihrab

Yazan : Refik Halid KARAY

— Tefrika No. 33 —

Aldanmak ihtiyacı — Sadrazam ricalden evvel beni kabul ediyordu — Saraya teşekküre bile gitmemiştim — Mehmet Ali Bey yeni kabineye girmiyor — Sadrazam pek dikine gidenlerden hâzetmezdi ama, suyuna gitmekten de fayda hasıl olmazdı.

İttisalimizdeki gazinoda memurlarıma birer maaş itasiyle meşgul iken hariçten silâh sesleri başladı. Bir saat kadar gazinoda sinip kaldık. Badehu gelen Yunan askeri bizi oradan çıkardı, sevke başladı. Mahalli maksuda kadar Yunan askeri ve Rum ahali pür silâh bizi tehdit ediyor, sopa ile, tüfek ile vurarak feslerimizi yırtıp bir taraftan da silâh taharrisi bahanesiyle mevcudumuzu alıyordu. Bu halde bir yere tıktılar. Bir buçuk saat böylece, elli altı kadar memurin ve müstahdemin mahsur kaldık. Diğerlerinden haberdar değildik. Nihayet İngiliz zabitleri benimle derhal mülâkat ederek memurlarımızın posta ve telgraf muhaberatını kemafissabık idare etmelerini ve kendileri sansür muamelesini refettiklerinden bu babda bizim gibi ise başlayan Vali İzzet Beyden talimat almaklığımı söylediler. Derhal telgraf ve posta gişelerini küşad ve muamelâta iptidar ettim. Beyanı hali mutazammın Valiye gönderdiğim mektubu bize teshilât olmak ve bir mümanaata maruz kalmamak için bir Yunan zabiti terfikiyle isal ettilerse de Vali Beyi bulamadık. Sonradan anlaşıldığına nazaran Vali Göztepedeki hanesinde imiş, fakat Yunanlılar idarei askeriyeyi tatbik ettikleri için kimse gitmeğe cesaret edemiyor. Memleket ve bütün karakollar Yunan askerinin tahtı işgalinde olduğundan bu cesaretsizlik

Bir müddet sonra yeni bir telgraf daha aldım :

"İngiliz zabiti nezdime gelerek telgraf ve posta muamelâtının sabıkı veçhile tarafımızdan tedvirini ve hemen işe başlamaklığımızı ve İngiliz sansürünün refedildiğini ve sansür hakkında Validen talimat almaklığımızı, idaremizin İngiliz efradı tahtı idare ve muhafazasında bulunduğunu söylemiş ve başımızdan geçen haller hakkında görüşülürken burası Yunana ilhak edilmemiş, İstanbul gibi düveli itilâfiye tarafından işgal edilmiş olduğunu ilâve etmiştir."

Haber, nisbeten, ümitbahşti... Ah, bu aldanmak ihtiyacı! Sadrâzamı daima, aldığım tafsilâta âgâh ediyordum. En son şöyle bir telgraf daha geldi :

"Kayaburnunda bataryalar İtalyanlar tarafından işgal edilmiştir. İngiliz Umum Telgraf Kumandanı ile cereyan eden muhavere sırasında İzmir Belediye, Polis ve Jandarmasının hersabık tarafımızdan idare olunacağı beyan edilmiştir. Yarın telgrafhane ile hükûmet ve Vali konağı arasında bir telefon hattı tesis edeceğiz."

Beynelitilâf bir işgal hazırlığına benzeyen şu hâdiseler ümidi arttırıyordu. Evet, umum düveli itilâfiye tarafından bir işgal, bize, o aralık bir nimet gibi görünüyordu. Zannederim Sadrâzam da buna cabalıyordu. Hemen Hariciye Konağına koştum; telgraf suretlerini götürüyordum.

Kapıdan girince kabinenin istifasını öğrendim. Mayısın 17 nci günüydü.

Sadrâzamın huzuruna derhal kabul edilmek hususunda artık bilûmum vükelâ ve ricale ben tekaddüm ediyordum; zira — o günlerde — benden başka ve benden evvel kim en mühim, en can alacak bir habere muttali olabilirdi? Bütün devlet adamlarının gözleri yüzüme dikiliyor ve kulakları benim ağzımdan çıkacak sözlere çevriliyordu. Yaver, hademe veya ağa, Sadrâzama ismimi verir vermez hemen davet emri hazırdı.

Ferid Paşa, Hariciye konağında kapıdan girince sağ taraftaki küçük orta odada çalışmağı mutad edinmişti. Dar, loş bir aralık... Mavun bir ufak yazı masası... Üstü karmakarışık evrak, daha doğrusu notlar, gayriresmi arizeler, mektublarla dolu. Sık sık rastgeldiğim zevat meyanında Filozof Rıza Tevfik Beyle Divanı Harb Reisi Nâzım Paşa, Atina Sefiri Galib Kemali Bey, Nafıa Nâzırı Ahmed Abuk Paşa vardı. Hassaten Galib Kemali Beye daima rastgelirdim... Bilmem o Nasyonalist diplomatla bu tanzimatçı Sadrâzam başbaşa neler konuşuyorlar, siyasi neler hazırlarlardı; maamafih ben bu mukarenet ve istişareleri nazarı memnuniyetle görürdüm. Faal ve genç bir sefaret adamının durgun ve yaşlı bir hükûmet reisiyle çalışması mutedil bir siyaset doğurabilirdi. Yâni tam benim istediğim siyaset!

O gün, yâni 17 Mayısta Sadrâzam, odasında yalnızdı. Evvelki mebhaste yazdığım İzmir telgrafnamelerini verdim, okudu :

"— Aman, Refik Halid Beyefendi, dedi, bunları Zatı Şâhaneye arzedelim; pek meyus bir haldedirler. Teessür şâhâneyi tahfife yardım eder. Hemen yazıp Sarayı Hümayuna götürünüz, Başkâtib Beyle görüşüp derhal arzettiriniz!"

Devri Hamidide, çocukken, bir defa Muharremin ilk günü müstesna, saraya ayak basmış bir adam değildim; hattâ Postaya tayinim münasebetiyle teşekküre bile gitmemiştim; amma bunu lâkaydi ve hürmetsizlik kasdiyle değil, resmî teşrifatı sevmediğimden yapmamıştım. İtizar ettim :

— Hem, efendim, dedim, benim yazım gazeteci yazısıdır, okunaklı ise de acayibdir de... Başka birini memur buyursanız...

Kâğıdları elimden aldı, bir daha okudu ve ilk on satırı, yâni ahalii islâmiyeye edilen zulüm ve hakaretleri mübeyyin satırları çizdi, kalemiyle "vukuatı elimeyi müteakıb" diye bir mukaddeme yapıp tebyize gönderdi. Padişahın o acıklı tafsilâttan müteessir olmasını istemiyordu; İzmirde hükûmeti Osmaniyenin yarı teessüsünü gösteren kısmın arzını muvafık bulmuştu. O zaman kendi kendime :

— Hah, dedim, galiba tekrar kendisi Sadarete gelecek!

Nitekim tahminim doğru çıktı. Damad Ferid Paşa, vakanın dehşetine ve teessürüne rağmen mevcud bütün melekâtı akliyesine sahibdi. Hattâ diyebilirim ki o gün her zamankinden fazla zihni yerinde idi; âdeta münşi kesilmişti.

Meselâ verdiğim notlardan birinde ben yeisle, acele ile, hayli düşüklükler ve şivesizlikler yapmıştım, onları bir kitabet hocası kudretiyle mükemmelen tashih ediverdi. Hattâ hiç unutmam : (muhaberat kemafissabık sansürsüzce icraya başlanmıştır) diye yazmıştım. (Sansürsüzce) deki şivesizliği hemen : (Sansüre tâbi olmıyarak) suretinde düzeltiverdi; o bozuk lisan bundan selis tarzda tashih olunamazdı. Çok dayanıklı bir ihtiyardı; takdir etmekten kendimi alamamıştım.

— Ne biçim insanlar yahu; 100 kuruşa karın doyuruyorlar, hayat pahalı diye bağırıyorlar. Biz, bir yemeğe yüz lira veriyoruz, ağız açtığımız yok!

O günün akşamı konağa yine çağırıldım; yine vükelâ toplu idi... Benden evvel içtima ve müzakere etmiş olmaları lâzım geliyordu. Ben Sadrâzamın yanında iken diğer odalardan müstâfa nazırlar birer, ikişer gelip veda ettiler; hepsine : "Yarın sabah erken buraya teşrif buyurunuz!" emri verildi. Baktım Ali Kemal Beye iltifat fazla idi; Mehmed Ali Bey düşkün görülüyordu. Ona başka türlü bir tenbihte bulunuldu :

— Zatı âliniz sabahleyin Babıâlide meşgul olursunuz değil mi efendim?.

Denildi; hemen işi sezdim; Mehmed Ali Bey yeni kabineye giremiyordu. Onunla beraber eve dönerken otomobilde bu duygumu israb ettim, evvelâ ihtimal vermedi, sonra: "Ne yapalım birader; dedi. Zaten pek yoruldum, dinlenmiş olurum!" On beş gün kadar evvel, bir defa Ferid Paşa bana :

— O (Panciri) denilen bir adam vardır, Rüfekamız içinde bu herife yüz verenlere ne dersiniz?

Diye damdan düşer gibi bir sual sormuştu. Ben ne bileyim, susmuştum. Ertesi günü Panciri, ehemmiyetsiz bir iş için Dahiliye Nâzırının telefoniyle postaya, nezdime gelince işi çakmış, tâ çocukluğumdanberi, pederimin Bankı Osmani Nâzırlığında bulunmasına binaen, tanıdığım bu sarraf tilkisine hayli soğuk muamele ederek âdeta başımdan savmıştım.

Ferid Paşanın fazla iltifat, emniyet ve muhabbeti, yakın bir bürudete, husumete, darbeye delâlet ederdi. Kabinesinin ilk günlerinde başında taşıdığı ve her iş içni aklına, dirayetine müracaat ettiği Adliye Nâzırı Sıtkı Beyi, birden bire, istifaya mecbur bırakmıştı... Güvenilmezdi. Pek dikine gitmekten hâz etmediği gibi suyuna gitmekten de fayda hasıl olmazdı.

Ara sıra kafa tutmak da lâzım gelirdi; onun hiç affedemiyeceği bir kusur, irtikâb ve irtişa temayülü idi; bu cihetten şüpheye düştü mü adamı fena mimler, bir daha en akla gelmez kimselere müracaat eder, ölüleri nezarete geçirir, kapu çukdarlarına mansab verir, fakat o mimlediği şahsı, resmî vazifeye sokmazdı.

Acaba Mehmed Ali Bey hakkında da bir şüpheye mi düşmüştü? Uzun müddet öyle sandım; fakat altı aylık muvakkat idbarı müteakıb tekrar Sadarete geçince, aynı zata, yâni sabık Dahiliye Nazırına Rüsumat Müdürü Umumiliğini teklif edince bu tahminimde aldandığıma kani oldum. Maamafih, kimbilir Ferid Paşa belki de bu malâyutak teklifi bilhassa onu cerihadar etmek için yapmıştı.

Yeni kabinede Dahiliye Nezaretine Ali Kemal Bey, Harbiyeye de yanılmıyorsam, Şevket Turgud Paşa geçmişti; esaslı tebeddül bunlardan ibaretti. Ali Kemal Bey, arkadaşı Mehmed Ali Beye o akşam, bir arada bulundukları halde yerini alacağını söylemediği gibi, öyle tahmin ediyorum ki, Sadrâzama selefinin sebebi ihracını da bir kere sormamıştı. (Bu hal, benim siyasiyatta arkadaşlık hissinin ne kof olduğu hakkındaki yeni kanaatimi büsbütün sağlamlaştırdı.)

(Devamı var)

Bir dokun...

Heyet İhracatı, Mütehassıs İthalâtı !

Ulaştırma Bakanı gazetecilere mühim müjdeler verdi. Denizyolları İdaresi esaslı surette ıslah edileceği gibi, Bakanlığa bağlı diğer idarelerde de ıslahat yapılacak, hepsi modernleştirilecekmiş. Bunun için Amerikadan mütehassıslar getirmek üzere teşebbüslere girişilmiş.

Bakanın bu müjdesi hâfızamda, geçmiş günlerden bazı hâtıralar canlandırdı. Bundan yıllarca evvel de aynı gaye ile, yâni Devlet müesseselerini modernleştirmek hevesiyle birçok gayretler, gayretkeşlikler göstermiştik.

O zamanlar henüz Amerika hevesi uyanmamıştı, Avrupaya karşı hayranlığımız galeyan halinde idi. Bizde de Avrupa müesseselerinin modern teşkilât ve idare sistemini tatbik için kolları, paçaları sıvadık.

O devirde modernleşme işine evvelâ adam ihracatiyle başlamıştık. Haydarpaşa ve Sirkeci tren istasyonlarının o günlerdeki manzarası şimdi gözümün önüne geliyor, gayri ihtiyari gülümsüyorum. Ne idi o hal? Boydan boya sıralanan bavul, valiz, el çantası yığınlarının arasında, ağızları meşin kaplı, burunları asma kilidli, kırmızı heybeler de göze çarpardı.

Ya o yolcu kafileleri! Silindir şapkalı, gri elbiseli, kırmızı iskarpinli; bir omuzlarında dürbün, bir omuzlarında fotograf makinesi asılı Beyefendiler; tepesi yeşermiş melon şapkalı, yakaları parlamış istanbulinli, keten pabuçlu beyler; güneşliği yana dönük kasketli, alaca mintanlı, mestli lâstikli efendiler...

Bu kafileler aylarca, senelerce Avrupaya akın ettiler, kıt'anın dört bucağına yayıldılar. Bütün teşkilâtta Müsteşarından Umum Müdürüne, Kalem Şefinden Başhademesine varıncaya kadar hepsi, modernleşme siyasetimizin tahakkuku için tetkik seyahatine çıktılar, gittiler, geldiler. Haftada on kafile uğurlanıyor, beş kafile istikbal ediliyordu.

O beyefendilerin, beylerin, efendilerin feragatkârane gayretler sarfederek Avrupada yaptıkları tetkikler çok faydalı tesirlerini göstermekte gecikmedi! Her kafilenin dönüşünü müteakib yeni yeni şeddadi binaların temelleri atıldı, kısa zamanda çatıları çatıldı ve içleri; tetkik heyetlerimizin Avrupada gezdikleri devlet müesseselerinde değil de, Avrupanın büyük mağazalarında ağızları sulanarak seyrettikleri mobilyelerle dayanıp döşendi, kapılarının önüne lüks otombiller sıralandı.

Derken efendim, günün birinde galiba Avrupaya gönderilecek adam kalmadı; modernleşme programı değiştrildi, bu sefer de Avrupadan mütehassıs ithalâtına giriştik.

Mütehassıs namı altında kimler, neler gemedi ki!..

Bugün de, sayın Bakanlarımızın nakarat halinde mütemadiyen tekrarladıkları sözlerden anlaşılıyor ki devlet müesseselerinde esaslı ıslahat yapmak, teşkilâtı modernleştirmek zaruretindeyiz ve demek ki evvelce sarfedilen gayretler, dökülen paralar heba olup gitmiş.

Bu sefer de Amerikaya yöneldik. Evvelâ, Yeni Dünyaya, Ebâbil kuşları gibi tayyareler dolusu tetkik heyeti sürüleri ihraç ettik, şimdi de oradan mütehassıs ithalâtına başlıyoruz!

Ulaştırma Bakanı beyanatına şunları da ilâve ediyor:

"— Üzerinde ehemmiyetle durduğum bir nokta da mütehassıslardan sadece rapor alıp bununla iktifa etmek değildir. Dosyalarımızda bu tarzda hazırlanmış bir çok raporlar vardır. Gayemiz, mütehassıslardan faal olarak faydalanmaktır."

Sorsak ayıb olur mu acaba?

— Dosyalarınızda yığılı duran raporlar neden işinize yaramıyor? Avuçlar dolusu para mukabilinde memleketimize gelip o raporları veren mütehassıslardan niçin faal olarak istifade edilmemiş? Menşeleri Avrupa olduğu için mi?

Benim zihnimi mütemadiyen tırmalıyan bir nokta daha var: Ötedenberi, bütün masrafları devlet hazinesinden ödenmek şartiyle yabancı memleketlere bir sürü talebe ve stajiyerler gönderiyoruz. Bunlar memlekete döndükten sonra ortadan kayboluyorlar. Yabancı diyarlarda okuyan, ihtisas yapan gençlerimizden hiçbirinin, memleketimizde ıslahat işlerinde bilgisinden, ihtisasından, başarısından istifade edildiğini görmüyoruz, duymuyoruz?

Ne oluyor? Bunlar gittikleri yerlerde bir şey öğrenmiyorlar mı, yoksa öğrendikleri şeyler bizim işimize yaramıyor mu? Öyle ise niçin gönderiyoruz bu çocukları?

Cemal REFİK

Sabah ve Fecr-i Kâzib

Meşrutiyetten sonra işler sarpa sarıp ne hürriyet, ne huzur kalmadığı sırada bir mecliste bir zat, Tevfik Fikretin meşhur mısraını okuyormuş:

Bu memlekette de bir gün sabah olursa Halûk!

Nükteseverin biri derhal sözü ikmal etmiş:

— Bil ki fecr-i kâzibdir!

KİRPİNİN DEDİKLERİ

Amma da Hava ve Hevese Kapıldık!

Bu gidişe devam edilirse Anadolu kasabalarımız beklenilen mamurluğa erişemiyecek. Eskiden para kazanan taşralı yerinden ayrılmaz o para ile kendi kasabasını şenlendirirdi. Hele gerek Karadeniz, gerek Akdeniz bölgelerindeki ekalliyet ahalisi refaha erince bulundukları yerlerde konaklar, köşkler kurarlar, bakımlı binalar, bahçeler, bağlarla manzarayı güzelleştirirlerdi... İç Anadolu da öyle idi; benim şahid olduğum eski Ankara yangınında mükemmel eşyalı çok büyük evler kül olmuş, birkaç yüz piyano, gözümün önünde her telinden bir feryad kopararak meydanlarda yanmıştı. Çankaya köşkü vaktiyle böyle bir yerlinin yazlığı değil miydi?

Şimdi zenginleşen kasabalı soluğu İstanbulda alıyor ve malikâneler kurarak İsanbula yerleşip kalıyor. Doğduğu, büyüdüğü yerin semtine uğradığı yok... Alâkasını büsbütün kesmedikçe âdeta ferahlayamıyor.

Zira İstanbul eğlence yeridir: genişliği yüzünden göz hapsine alınamaz, her yaptığı kabahat de duyulmaz. Mahdum Bey dansa, Kerime Hanım plâja, hepsi birden yeni filmlere gideceklerdir. Balolar, gazinolar, paviyonlar da ayrı!

Eskiden de Samsunlu, Trabzonlu, Antalyalı iş ve ticaret adamı İstanbula hiç uğramaz mıydı? Hayır, senede birkaç defa gelir, biraz eğlenir, aynı zamanda iş de görür, dönerdi. Evini, barkını buraya nakletmez, âdet ve ananelerinden vazgeçmezdi.

Hattâ bizim çocukluğumuzda İstanbula yerleşmiş zengin taşralılar parmakla gösterilecek kadar azdı. Gençliğimizin arkadaşları arasındaki taşralılar – Trabzonun, Samsunun, daha uzak illerin zengin çocukları olmalarına rağmen – sadece misafir idiler. Memleketlerindeki aile ve ticaret evleri dağılmaz, uşaklar ve kâtibler elinde bırakılmazdı; ma... murluk ve iş hayatı her taraf... taksim edilirdi.

Bugün, değil o kasabamsı şehirlerin, daha büyüklerinin, hattâ bir kısım İzmir zenginlerinin de apartımanlar, köşkler, yalılar satın alıp yerleşmeğe başladıkları yer İstanbuldur.

Bu akın, bu göç memleket ma... murluğunun aleydinedir; bir eğlence ve şatafat i... himakine delâlet ettiği için de ay... rıca içimai bir za... rardır. Avrupa küçük şehirlerinin mamur oluşları ve o memleke... lerde dolaşanların korkunç bi... mamurluk fasılasına rastlamama... ları taşralı çoğunluğunun kend... yurduna bağlı kalışından değil mi... dir? Meselâ Parise ancak, arasıra kaçamak yapmak için gidilir. Biz... de aksini yapıyorlar. Hattâ kaça... mak olarak asıl yurduna gidenle... bile azalıyor.

Amma da hava ve hevesimize kapıldık!

KİRP...

Bakandan Sandalcı

Çalışma Bakanı Tahsin Bekir Balta, soyadının hayli korkunç olmasına rağmen, iyi kalpli, şakacı bir zattır.

Bu yaz, tatilini geçirmek üzere Adaya geldi ve çok sevdiği kürek sporuna başladı. Geçen gün, sırtında kolları sıvalı bir gömlek, göğüs açık, ayağında keten bir pantalon, Ada iskelesi civarında kürek çekiyordu. Kendisini tanımıyan iki şık hanım seslendiler:

— Sandalcı!

Tahsin Bekir Balta bozmadı, cevab ve...

— E...

Malû... ne de ...

— B...

— E...

Kadı... sin Be...

Kadı... liğe ba...

— S... din? H...

— H... buraya...

Tahs... hur bi... ismini...

— H... dur...

— A...

Hanı... para... Tahsin...

— E... sonra ...

Akşa... Balta ... müşter... nımlar...

— G... sizi ga... amma, ...

Tahs... yor:

— E...

— Motörsüz trenin kazaya uğramadan Ankaraya vardığını yazıyor!

DUYULMAMIŞ ŞEY

İyi yürekli bir hayır sahibi vatandaş, fakiri bol olan Sarıyerde bir dispanser yaptırıyor. Allah razı olsun değil mi?

Gidiyor, Vilâyete istida veriyor:

— Bu binayı, Sağlık Bakanlığına hediye ettim.. diyor.

O, diyor ammaı aradan aylar geçiyor, şu yatakları dolu olduğu için, ölüm halindeki hastaların, hastahaneye kabul edilmediği şehirde, hiçbir kimse çıkıp binayı tesellüm etmiyor.

Belediye aldırmıyor, Vilâyet aldırmıyor, Sağlık Bakanlığı aldırmıyor, yalnız mahalle çocukları bu canım bomboş binanın camlarını taşlarla kırıyorlar.

Bu vatandaşa teşekkür edileceği yerde, yaptığı hayratı tahrib ettirenlere acaba ne demeli?

Biz, bu taşların atılışında gizli bir mâna buluyoruz: Onlar, hakikatte cam kırmış değillerdir. İhtimal Sarıyerliler, Boğazlılar ve fakir İstanbullular, kısmi seçim günlerini dört gözle bekliyorlardır: Şu; C.H.P. namzedine rey verelim, diye!

Kapıldık !

ez, âdet ve ananelerin-
mezdi.
zim çocukluğumuzda İs
leşmiş zengin taşralılar
gösteri
r azdı.
zin ar-
rasın-
alı-
onun, Samsunun, daha
n zengin çocukları ol-
ağmen – sadece misafir
nleketlerindeki aile ve
ri dağılmaz, uşaklar ve
nde bırakılmazdı; ma-
iş hayatı her tarafa
rdi.
eğil o kasabamsı şehir-
büyüklerinin, hattâ bir
zenginlerinin de apar-
köşkler, yalılar satın a-
eğe başladıkları yer İs-

bu göç memleket ma-
n aleydinedir ; bir eğ-
lence ve şatafat in
himakine delâlet
ettiği için de ay-
rıca içimai bir za-
upa küçük şehirlerinin
uşları ve o memleket
şanların korkunç bir
fasılasına rastlamama-
çoğunluğunun kendi
ğlı kalışından değil mi-
Parise ancak, arasıra
apmak için gidilir. Biz-
apıyorlar. Hattâ kaça-
asıl yurduna gidenler
r.
a hava ve hevesimize

KİRPİ

gömlek, gö-
en bir pan-
arında kü-
ini tanımı-
endiler :

ozmadı, ce-

vab verdi :

— Efendum !

Malûm a, Karadeniz uşağıdır, ne de olsa şivesi çalıyor.

— Bizi kulübe götürür müsün?

— Emredersiniz efendum !

Kadınlar sandala atladılar, Tahsin Bekir Balta küreklere asıldı.

Kadınlar, sandalcılariyle yarenliğe başladılar :

— Sen buralara yeni mi geldin? Hiç görmemiştik...

— Hayır efendum, eskidenberi burayayum !

Tahsin Bekir Balta, adanın meşhur birkaç hanımefendisinin de ismini veriyor ve ilâve ediyor !

— Hep penum muşterilerumdur...

— A, a, a ! Bizim arkadaşlar !.

Hanımlar, kulübe çıkıyor, kaç para vereceklerini soruyorlar. Tahsin Bekir Balta para almıyor :

— Ehemmiyetlû değil. Pundan sonra pana müşteru olursunuz...

Akşam kulüpte. Tahsin Bekir Balta şehir kıyafetile. Gündüzkü müşterilerine takdim ediliyor. Hanımlardan biri :

— Garib, diyor, gözüm ısırıyor, sizi galiba bir yerde görmüştüm amma, nerede?

Tahsin Bekir Balat cevab veriyor :

— Bu sabah, sandalda !

Y

, fakiri
r. Allah

diye et-

şu ya-
hastala-
, hiçbir

or, Sağ-
cukları
la kırı-

, yaptı-
eli?
ına bu-
illerdir.
stanbul-
ekliyor-
n, diye !

— Buğday ihraç edecek mişiz..
— Allah, Allah ! Madem ki geri göndereceklerdi, bunları ne diye boşalttılar,!.

Bu Maaş mı ?

Meşhur komik Abdürrezzak Ef. Saray tiyatrosunun aktörleri arasında iken, bir gün, Abdülhamidin huzurunda bir komedi temsil ediyordu. Abdürrezzak oyun icabı olarak çizmesini uşağına uzatır, çekip çıkarmasını söyler. Uşak bir hayli uğraştıktan sonra müşkülâta uğrayınca tuhaflığa vesile vermek için "çıkmıyor !" cevabını verir. Abdürrezzak nükteperdazlık saikasiyle ve Padişahın huzurunda bulunduğunu unutarak :

— Sübhanallah, der, niçin çıkmasın? Bu Maliyenin verdiği memur maaşı değil ya !..

Böylesini nerede bulursun?

— Benden Naylon çorap istemeden sarılıp öpülmeğe müsaade eden ilk kız sensin ! "Travasso" dan

Sakladılar Samanı, Geldi Zamanı !

Hicazdan bir ayda 1 milyon 2 bin liralık benzin, 741 bin liralık petrol, 546 bin liralık mazot ithal etmişiz.

Musul kuyularından çıkan akar yakıta da tabii neler veriyoruz.

Bütün bu yerler bir zamanlar elimizde iken ya meçhul, yahut işletilmez halde idi. Şimdi hâlâ kahramanlar gibi andığımız bir takım adamların Birinci Dünya Harbindeki hesapsız, acemi politikacılıkları yüzünden o hazineleri kaybettik.

Ey Raman Dağı ! Şimdi senin üzerinde Şirin'ine kavuşmak ümidiyle kayalar deviren Ferhat gibi of çekerek kazma sallayoruz. Ne zaman gürül gürül akarak yüzümüzü güldüreceksin?

Fakat şimdiden yüzleri gülmeğe başlayanlar varmış. Bunlar da – gazetelere akseden bir habere göre – vaktiyle Amerikaya para uçurmuş, Amerika bankalarına para yerleştirmiş olan döviz kaçakçıları imiş. O paralarla bir (Törkiş Amerikan Oyl Kompani) kurmuşlar ; Raman dağından çıkacak petrole konacaklarmış. İşte, sakladılar samanı, geldi zamanı !

Petrolcülerimiz eksikti, buna da kavuştuk. Yarın şu koca apartıman, şu lüks otomobil, şu mükellef yalı ve şu hoşur kadın kimin diye soracağız.

— Petrolcü Ahmed veya Mehmedin !

Cevabını alacağız.

Tıpkı Amerikadaki gibi...

Bereket, başka bir rivayete göre bu haber uydurmadır; bizce sadece mevsimsiz, ve vakitsizdir.

Sağlık Bakanı ! Sağol !

Sağlık Bakanlığı İstanbul Valiliğine gönderdiği bir tamimde klâkson gürültüsü için "yorucu ve yıpratıcı tesirleriyle sinir sistemi ve dolayısiyle umumi sağlık üzerinde zararlı aksülâmeller doğurmakta olan bu halin şehir hıfzıssıhhası bakımından önlenmesi gerekmektedir" diyor. Ayrıca gezici satıcıların canhıraş feryadlarını da klâkson ve korna gürültüleri kadar zararlı buluyor; "tedbir alınız !" emrini veriyor.

İstanbulun faal Sağlık Müdürü tabiatiyle şu tamimin icablarını yerine getirmek için her işte olduğu gibi azami gayreti gösterecektir. Vilâyet ve Belediye de kendisine en geniş ölçüde yardımcı olmalıdır. Gökten inen bu fırsatı kaçırmıyalım.

Deli Değilmiş ?

Bir Bedevi âşıka ahbabları :

"— Sevgilinden vazgeçmek şartiyle seni kabilen üzerine emir edecek olsalar razı olur musun?" demişler. Bedevi :

"— Razı olmam, demiş. Çünkü yalnız maşukamı terketmiş olmakla kalmam. Cehaletim yüzünden kabilenin işleri yolunda gitmiyeceğinden bilâhare imaretten de mahrum olurum !"

Sarhoş kocayı karşılama hazırlığı

— **Azop, süpürgeyi yerine bırak, efendin daha gelmedi!**

"Ecnebi karikatürü"

HEP, O!

Memleket kodamanları gerek İstanbula, gerekse Ankaraya mükellef, müzeyyen binalar diker; bunların aylık kiraları için de etekler dolusu paralar isterlerken, fakir, fıkara sınıfı da elbirliğiyle harekete geçmişler, yerden bitme mantar gibi gece-kondularını şuraya, buraya kondurıvermişler.

Kendilerine sorarsanız, belki:

— Zenginler yapar da biz durur muyuz? Karınca, kaderince, memleket imarına hizmet ediyoruz! deyiverirler.

Bir gazetenin bildirdiğine göre, gece-kondu salgını, bütün memlekete yayılmış, yalnız Ankarada KIRK BİN gece-kondunun yapıldığı anlaşılmış...

Gazete şöyle diyor: "Bu iş artık bir hükûmet meselesi olarak belirmiştir."

Yalnız, bu mu? Düştüğümüz darlık, paramızın bu hale gelmesi, buğday ihrac edip arpa yemeğe kalkışmız ve tekrar buğday getirmeğe davranmamız hep hükûmet meselesi değil mi?

— **Buranın bir iyiliği de hiç sivrisinek olmaması!**

"Marius" dan

UNUTULDUKTAN SONRA

Yenikapı Mevlevihanesi çilekeşlerinden iken Yozgad Mevlevihanesine Şeyh olan ve orada vefat eden Salih Dede rindmeşreb, nükteperdaz bir adamdı. Tahsili az olduğu halde zekâsının kuvvetiyle pek güzel özler söylerdi. Bir gün, dergâhın kütübhanesinde bulunduğu sırada Şerbettar Tekkesi Şeyhi Arif Efendi geldi. Kendisi dergâhın eski muhib ve müdavimlerinden olduğu halde şimdi kendini tanıyan kalmadığını söyledi.

— Şeyhim şimdi seni tanıyan kalmadı mı?

Arif Efendi "Evet" deyince Salih Dede:

"— Öyle ise istediğini söyle!" dedi.

Salih Dede bu söziyle şeytanla Fravun fıkrasını telmih etti.

NİKÂH DAİRELERİNDEN HAYAT SAHNELERİNE

KERAMETSİZ NİKÂH

30—III

Gazinolar, mazinolar bizlere her zaman nasip olan şeyler değil, ara sıra felekten birkaç saat çalıp uğrayabilirsek ne mutlu!

İşte böyle mutlu bir Cumartesi günü akşamı iki arkadaşla beraber hava almağa çıktık. Biraz rahatçasını, nisbeten tenhasını ve bilhassa, mümkün mertebe ucuzunu bulalım, diye bir hayli dolaştıktan sonra deniz kıyısında, bahçeli bir gazinoda karar kıldık, girip oturduk. Arkadaşlar garsonu çağırıp yiyecek, içecek ısmarlarken ben etrafı gözden geçirmeğe başladım. Masa başlarında türlü kıyafetlerde kadınlar, erkekler oturuyor; sağımızda solumuzda çocuklar koşuşuyorlar, gülüşüyorlar.

Evvelâ uzaklardan başlıyarak görüş sahamı daralta daralta dört tarafı gözden geçirdim ve nihayet, bakışlarım yanı başımızdaki masaya takılıp kaldı. Bir genç kadınla bir delikanlı karşı karşıya oturuyorlar. Masalarımız yakın olduğu için ikisinin de yüzlerini çok iyi görüyorum, konuşmalarını da duyuyorum. İkisi de âşinâ çehreler. Genç bayanın mavi gözlerini, tatarımsı yüzünü, sol yanağındaki Halep çıbanı izini; delikanlının da kalın telli saçlarını, soluk benzini hiç yadırgamıyorum, biraz daha dikkatle süzerek hafızamı yoklaştırıyorum.

Evet, onlar... Nikâhlarını AYDEDE'nin 8 inci sayısında anlattığım gelin hanımla damat bey. Kadının önünde yarıya kadar boşalmış, köpüğü kesilmiş bir bira bardağı. Delikanlının kadehi tamamiyle boş, rakı şişesinin dibinde de bir parmak kalmış.

Bayan arada bir derin derin göğüs geçirerek masanın kenarını fiskeliyor. Delikanlı başını kaldırıyor, biraz evvel süzgün süzgün rakı kadehine dikilen gözlerini belerterek homurdanıyor:

— İçsene şu birayı.

Kadın küskün bir eda ile ve yavaş sesle cevap veriyor:

— İçemiyorum, dedim ya, Rauf! Ne diye zorluyorsun beni?

Delikanlı susuyor, öfkeli tavırlarla sağ elini başına götürüp kalın telli saçlarını parmaklariyle tarakladıktan sonra gözlerini yine boş kadehe dikiyor...

. Bir aralık komşu masadan çatal tabak şıngırtıları ve ardından delikanlının sesi duyuldu:

— Garson..

Bayan mütebessim bir çehre ile sordu:

— Kalkıyor muyuz, Rauf? Hesabı mı istiyeceksin?

Delikanlının sesi birkaç perde yükseldi:

— Ne münasebet! Sen biranı bitirmeden bir yere gidemeyiz.

— Peki ben hemen içerim biramı.

— Ha şöyle! Sen biranı iç, ben de yarım şişe rakı daha getirteyim.

— Yarım şişe daha mı? İçmesen olmaz mı Rauf? Bir şişe içtin işte, kâfi değil mi?

Delikanlı şişesinin dibindeki rakıyı da kadehe boşaltıp bir yudumda içti, yumruğunun tersiyle dudaklarını sildikten sonra:

— Bana bak, Pakize! dedi. Üzerime varma benim. Biliyorsun ki bu akşam öfkeliyim.

Kadın yavaş sesle mırıldandı:

— Senin öfkeli olmadığın akşam var mı ki? Her akşam bu zıkkımı içip eve gelirsin, öfken tependen fışkırır. Amaaan... Evlilik ne fena şeymiş? Seninle tanıştığıma da konuştuğuma da, evlendiğime de bin defa pişman oldum vallahi. Saadet beklerken dünyalar başıma zindan oldu.

Delikanlının sesi perde perde yükseliyor:

— Fazla lâf dinlemem, Pakize! Bu sabah yine ananın yediği naneyi biliyorsun ya. Ben kazancımı kendi keyfime harcıyormuşum, her akşam rakı içiyormuşum, size para vermiyormuşum, sen fabrikadan aldığın para ile evi geçindiriyormuşsun. Bilirsin ki böyle masallara tahammülüm yoktur benim. Fena halde öfkem kabardı.

Kadın yine yavaş sesle:

— Niçin öfkeleniyorsun, Rauf? dedi. Annem yalan mı söylüyor?

Bu münakaşa esnasında garson masanın başına dikildi. Delikanlı tekrar rakı istemedi, homurdana homurdana hesabı görüp garsonu savduktan sonra kadının koluna bir pençe attı:

— Haydi, kalk bakalım! Anlaşılıyor ki sen yine tımar olmak istiyorsun. Eve gidince konuşuruz. Hele bu gecede anan olacak kahpe karı seni kurtarmak için araya girsin, onun da kafasını kırmazsam namussuzum. Seni de boşayacağım zaten.

Kalktılar, onlar çıkarken, üç ay evvel nikâh dairesinin bekleme salonunda konuştuğum hanım teyzenin sesi kulaklarımda çınladı: "Nah duvara yazıyorum. Altı aya varmadan boşanmazlarsa tükür yüzüme!"

Ce. Re.

Muvaffak Olaydım

Vaktiyle Fransada bir ihtilâl çıkarmak teşebbüsünde iken tutulup Divanı Harbe teslim olunan Malet, Reisin:

— Şeriklerin kimlerdi?.

Sualine şu cevabı verdi:

— Teşebbüsümde muvaffak olsaydım, zatı âliniz de şeriklerimden biri olacaktınız!

Mikrop Korkusu

Birinci Ahmedin Şeyhülislâmı (Çelebi Müftü) adiyle meşhur Hoca zade Mehmed Efendi, bulaşıcı hastalıklardan çok korkan bir adamdı. Meclisinde hastalık ve ölümden bahsedilmez, kendisi de hasta ziyaretine ve cenazeye asla gitmezdi. Bir gün, haremde, cariyelerden biri hastalanıp öldü.

Efendi Hazretleri, hiç tereddüt etmeden bir duvarcı ustası çağırttı. Ölünün bulunduğu odanın kapısını ördürdükten sonra ustaya:

— Şimdi git, dedi, bahçe tarafından duvarı del, nâsı çıkarıp götürsünler. Bu oda battal olsun!

Garibdir, bütün dikkatine rağmen, Hoca zeda Mehmed Efendi Taundan öldü!..

DOKUNMAK

Doktor karşısına oturttuğu hasta kadına perhiz tavsiye ediyordu:

— Biber yasak, hardal yasak, salamura yasak, çay yasak, kahve yasak, turşu yasak...

Hasta doktorun sözünü kesti:

— Havyar da yasak mı doktor?

— Tabii, tabii!.. Safra kesenize dokunur!

— Peki iyi olduktan sonra da yiyemez miyim?

Doktor, odanın bir köşesinde, kucağında karısının mantosu, şapkası, çantası ile bekleyen erkeğin yüzüne baktı:

— Yersiniz amma, dedi, o zaman da kocanızın kesesine dokunur!

Bir hapishane kaçkınının kıyafet değiştirmesi

YALANCI

Yazan: Frédéric Boutet

Hiç âdeti olmadığı halde o gün birisini görmek için; şehrin o semtine gitmiş, göreceği adamı bulamamıştı. Eve dönüş saatine epeyce vakti olduğundan, hiç bitmediği sokaklarda âvâre dolaşıyordu.

Bir sokağın köşesini dönünce, hemen oracıkta durmuş bir taksi gördü, gri tayörlü, mavi bereli, siyah saçlı bir genç kadın arabanın kapısını açıyordu. Kadın başını çevirdi, bakışları karşılaştı. Kadını tanıdı, onun da kendisini tanıdığını zannetti. Fakat kadın kendini birdenbire tekrar otomobilin içine attı ve araba uzaklaştı.

Jan Oberine selâmlamıya bile vakit bulamamıştı. Bir saniye şaşkın durdu. Bu genç kadını pek iyi tanırdı. Verdon isminde bir tüccarın karısı, ismi de Marseldi Kendi karısı Jizelin, çocukluk arkadaşıydı. İki aile muntazaman birbirlerine, giderler, sık sık görüşürlerdi. Erkekler birbirlerinden pek fazla hoşlanmazlar, buna mukabil kadınlar pek samimi idiler, hattâ bütün boş vakitlerini beraber geçirirler ve gidecekleri yere öğleden sonraları buluşup birlikte giderlerdi. Neden?

Birdenbire Jan irkildi... Kan başına çıktı. O sabah Jizelin kendisine söylediklerini hatırlamıştı: "Bugün öğleden sonra Marsel bana gelecek, gidip ufak tefek alacağız, sonra da bir yerde çay içeriz; her halde eve yedi buçuktan evvel dönemem." Öyleyse, Marselin saat altı buçukta yalnız başına o mahallede ne işi vardı? Jizel neden onunla değildi? Demek buluşmamışlardı?

Ya Jizel... Jizel nerede idi?

Bu ne demek? Acaba erken mi ayrıldılar? Niçin? Ve niye Marsel onu görünce kendini saklamış ve kaçmıştı? Saklıyacak nesi vardı acaba Jizelin?..

Fakan Jan aklına gelen bu fena ihtimal hemen zihninden atmaya çalıştı. Jizelin saklıyacak hiçbir şeyi olamazdı. Her şeyi açık, gayet dürüst, namuslu bir kadındı. Evleneli beş sene olmuştu, hiç bir sebeple birbirlerine olan itimatlarını kaybetmemişler, hiç bir bulut tam olan saadetlerini gölgelememişti.. Jizeli emniyete lâyık, tatlı, sevimli bir arkadaş, bir ev kadınıydı.

Jan böyle düşünüyordu... Böyle düşünmesi lâzımdı... Evet ama yine de içine düşen şüpheden kendisini kurtaramıyor, üzülüyordu.

Jizelden şüphelenmişti. Doğru değildi, fakat bir türlü içindeki kurdu atamıyordu...

Acaba karısı Marselle beraber geçiriyorum dediği öğleden sonraları ne yapardı?

Senelerdenberi devam eden bu yalancıktan buluşmaları, bugünkü tesadüf mü ona öğretmişti, otomobiin bozuk oluşu ve hiç gitmediği yerde yaya olarak dolaşması?

Birden irkildi: Jizelden şüphelenmek delilikti. Onu şimdi görünce, birkaç kelime ile, hattâ kendisi daha birşey sormadan meseleyi öğrenecekti.

Bir taksi durdurdu, adresini verdi.

★

Hizmetçi kadın:

— Madam daha gelmedi, dedi.

Saatine baktı: Yediyi yirmi geçiyor. Jizel hiç geç kalmaz. On dakika sonra öğrenecek... Evet ama acaba nerede, mademki Marselle değil? Beklemek için bürosuna kapandı, eline bir gazete aldı, fakat okuyamadı.

Saat buçuğu çalınca, her zamanki gibi neşeli ve canlı Jizel göründü, büroya koştu, bir koltuğun üstüne mantosunu attı, kocasını öptü.

— Bonsuar, sevgilim. Geleli çok oldu mu? Yalnız evde sıkılmadın ya?

Jan bir saniye tereddüt etti, acaba karısına açıkça: "Biraz evvel falan yerde Marseli gördüm..." demeli miydi? Hayır, cesaret edemedi Doğruyu öğrenmek istiyordu... Jizel canlı canlı anlatmıya başladı.

— Şimdi Marselden ayrıldım... Ne dolu gün! Bir dakika durmadık. Evvelâ şapkacıya gittik, belki yirmi şapka prova ettik, ben karar veremedim; Marsel hoş bir şapka seçti... Sonra kürkçü... Daha sonra ayakkabıcı... Ondan sonra resim sergisini gezdik. Yorgunluktan ayakta duracak halde değildik,. Marselin bir İngiliz arkadaşına rasgeldik. Etel Karter, yarın Londraya dönüyor... Hep beraber Şanzelizeye çay içmeye gittik, çok kalabalıktı. Güç belâ bir boş masa bulabildik, saat tam altıydı. Oburlar gibi bir sürü sandöviç, pasta yedik. Öyle tokum ki, akşama hafif yerim.

Tercüme eden
Fatma Karay

(Sonu gelecek sayımızda)

KEHLESİYLE

Kanunî Sultan Süleyman kız kardeşini Rüstem Paşaya vermek istemiş, fakat Paşanın düşmanları "cüzzamlıdır" diye bir şayia çıkardıkları için kulağına gelen bu haber üzerine Padişah tereddüde düşmüştü. O vakt.n kanaat.ne göre bu hastalığa tutulanlarda bit olmazdı. Kanunî hakikatin anlaşılması için adamlarından birini o sırada Erzurum Valisi olan Rüstem Paşanın hizmetine koydu. Bu adam bir gün Paşanın iç çamaşırında bir bit buldu; kendisine gösterdi ve sevinçle müjdeledi:

— Çok şükür temizliğin sabit oldu. Damadlığa lâyık olduğun meydana çıktı.

Rüstem Paşa damadlık şerefine nail olunca zamanının zarif bir şairi şu beyti söyledi:

Olıcak bir kişinin bahtı kavi, talihi yâr;
Kehlesi dahi mahallinde anın işe yarar!

— Hizmetçi kız geceleri de burada kalıyor ama ben bırakıp bir yere gidemiyorum!

"Fransız karikatürü"

İnanılmıyacak Hakikî Vakalar

Yohannesbourg'da halen 87 yaşında bulunan bir hâkim, uçak kullanmasını öğreniyor. Yakında kendi kullandığı uçağiyle bir Avrupa seyahati yapacağını söylemektedir.

Finlandiyalı bir hırsız, otuz yedi muhtelif hırsızlık vakasından 509 sene hapse madkûm olmuştur. En son mahkemesinde kendisini müdafaa etmek için bir söyleyeceği olup olmadığını soran hâkime:

— Yaptıklarıma nadimim; cezamı bitirebilmek için Allahtan bu müddeti dolduruncaya kadar yaşamamı dilerim! demiş.

Anders ve Peter Black isminde iki kardeş 56 senedir birbirlerini kaybetmişler, geçenlerde Newcastle'de bir sinema kapısında karşılaşmışlar ve derhal birbirlerini tanımışlardır.

Franz Baldasti Yabin'li (Avusturya) bir taşçı amelesi 291 çocuğu ve torunile beraber 123 uncu yıldönümünü kutlamıştır. Yemeğin sonunda çocuklarına, bundan yüz dört veya yüz beş sene evvel ailesinin taşçı olmasını istemediklerini, zira bu işin ciğerlere zararlı olduğundan ve genç yaşında ölümüne sebeb olacağını söylediklerinden bahsetmiştir.

Satu - Mare'de bir kaza neticesi 12 senedenberi konuşamıyan 20 yaşında bir genç, rastgeldiği çok güzel bir kıza ilânı aşk etmek için birdenbire konuşmaya başlamıştır. Kendisini muayene eden doktorlar, hayret etmişler ve vakayı izah edememişlerdir.

8 yaşında Ignace Zakopan adındaki çocuğun pek çok sevdiği kedisi evde kıymetli bir konsol saati kırar. Çok hiddetlenen baba: "bu kediyi atınız, bir daha gözüm görmesin" der. Ignace kedisinin boynuna bir sicim bağlar, kâh kucağında taşıyarak, kâh çekerek 600 kilometre yol yürür ve teyzesi Maria'nın başka bir memlekette olan evine bitik bir halde düşer:

— Babam kedimi istemedi, ben de alıp sana geldim, burada kalacağız.. der.

Bunu haber alan baba, gelip çocuğu kedisiyle beraber alarak eve götürür.

San Fransisko'da bir gazetenin yazdığına göre: Bir kadın on sekiz saat kahkahalarla hiç durmadan gülmüş.. ve sonra hıçkırarak ağlamıya başlamıştır.

Kestirme Cevap !..

Şair Haşmet, birgün, Ragıp Paşanın yalısına giderken, bindiği kayığı Arnavutköy akıntısında çeken genç ve güzel yedekçiye İskeleye çıktığı zaman:

— A çocuk, dedi, ne için yedekçilik ediyorsun?.. Gel seni yanıma alayım.

Çocuk hemen şu cevabı verdi:

— Efendim! Babam bana it sürü para kazan. Hizmetkârlık etme demiştir !..

VAZİFE

Bismark halli icab eden mühim bir iş vesilesiyle İmparator Vilhelm IV i sıkıştırıyordu. O sırada odaya giren Kraliçe Başvekile hitaben:

— İmparatoru, dedi, o kadar sıkmayınız. Dün gece hiç uyumadı.

Bismark şu sade cevabla iktifa etti:

— Uyumamak, Kralın bir vazifesidir.

— Ne güzel "dö piyes" değil mi?

"Travasso" dan

MEHMET ZEKİ PAKALIN
Son Sadrazamlar ve Başvekiller

Küçük Said Paşaya ayrılmış olan 5 inci cildi Saltanat ve Meşrutiyet devrinin tam bir tarihidir.

AYDEDE

SIYASI HOŞSOHBET GAZETE

ABONE ŞARTLARI

6 Aylık	Memleket içi	7,5	Lira
»	Memleket dışı	12	»
1 Senelik	Memleket içi	14	»
»	Memleket dışı	21	»

(Çemberlayn) in ruhu ve Moskova

— **Buraya yine Münih yaftasını yapıştıracağım!**
"Wochen Zeitung" dan

TALEBEYE GÜNAHTIR !

Talebe yurdlarının fiatlarına bu sene de on lira zam yapıldı. Müşkül vaziyette kalan talebeler, bunun bir itiyad haline geldiğini, fiatlara daima zam yapıldığını söylüyor ve şikâyet ediyorlar.

Maarif Cemiyeti, talebelere yardım maksadile kurulmuş bir teşekküldür, onlardan kazanç bekliyemez.

Hayir müesseselerinin maksadlarından uzaklaştırmıyacak idare heyetlerine ihtiyacı olduğunu unutmıyalım !.

RAHAT AMMA?

Berlinde, Rus - Amerikan sınırı üzerinde iki köpek karşılaşmışlar. Rus tarafının köpeği oldukça semiz, Amerikan bölgesinin köpeği ise zayıfmış. Gıda durumu hakkında konuşmağa başlamışlar. Semiz köpek kendi bölgesini medhetmiş, durmuş. Şöyle kemikler, şöyle ekmekler yiyoruz falan filân... Beriki de kendi halinden şikâyet etmiş. Şöyle adamakıllı karnını doyuramadığını söylemiş. Ayrılmışlar... Amerikan bölgesinde yaşıyan köpek bir de ne görsün? Biraz önce kendi mıntakasındaki gıda durumunu göklere çıkaran köpek yanıbaşında değil mi?.

— Ayol, burada ne arıyorsun? Hani sizin bölge çok rahattı, diye sormuş.

Öteki :

— Rahatlığına rahat amma havlamağa müsaade etmiyorlar, biraz havlayıp yine öte tarafa döneceğim ! demiş.

DÖŞENMİŞ

2 EV

Ayrıca

ARSA PARA

EV EŞYASI

İkramiyelerinden istifade için 16/9/948 akşamına kadar

% 4 Faize tâbi

En az 100 Liralık

Bir Küçük Cari Hesap açtırınız. Bu hesaplar, Ankara, İzmir, Bursa, Samsun, Adana ve Eskişehirdeki şubelerimizde de açılabilir.

TÜRKİYE
EMLÂK KREDİ BANKASI
Eminönü Tel: 20042 - 20048 - 20051

DENTOSİL

Diş Macunu
Az mikdarı bile köpürür, dişlerinizi parlatır, çürümekten korur.

İkramiyeli Aile Cüzdanı

1949 İkramiye Plânı
75,000 liralık **3** ev
25,000 liralık para
İkramiyeleri
100,000 lira
Her yüz liraya ayrı bir kura numarası

İlk çekilişi: 1 Mayıs 1949
Bu çekilişe girmek istiyenler
BU AY SONUNA KADAR
İkramiyeli Aile Cüzdanı almalıdırlar.

★

Cüzdanı olanlar da daha çok numara ile kuraya katılabilmek için birikmiş paralarını
Bu Ay Sonuna Kadar
hesablarına yatırmalıdırlar.
YAPI ve KREDİ BANKASI

Ultramin
DİŞ KREMİ
Dişleri çürümekten korur

Sahibi : F. KARAY
Yazı işlerini fiilen idare eden :
Z. Çalıkoğlu
İdare yeri: Ankara Cad'''s 98/2 İstanbul
Dizildiği '.e
Murat KERMAN Mü. ttiphanesi
Basıldığı yer : TAN Matbaası

GÜZEL KADIN

Bir kadının güzel olması ve güzel olanın da güzelliklerini koruması yollarından bahseder
HANIMELİ'nin YAZ ve DENİZ ilâvesidir.

72 Sayfa 50 Kuruştur.

İstanbul TAN Matbaası

Daima ekstra ekstra DERSAN yağlarını kullanmak kendi menfaatiniz icabıdır. Çünkü DERSAN yağları hem sıhhi, hem de besleyicidir. DERSAN yağlarını bir defa tecrübe ediniz.

Ters Anlamak

Bektaşi günlerdir ete hasretmiş. Doğanını almış, av bulmak ümidile kırlara açılırken, bir evliyanın türbesini görmüş. Duaya başlamış :

— Erenler, büyücek bir av ihsan et de sebeblenelim ! Hemen gökte koca bir kuş kanad çırpmağa başlamaz mı? Doğanı koyuvermiş. İki dakika sonra av yerine doğan, cansız yere düşmüş. Bektaşi evliyaya dönmüş :

— Erenler, demiş, kerametine diyecek yok amma, lâfı tersinden anlıyorsun !

Çocuk Ansiklopedisi

Türkiyenin yalnız bütün çocuklarını değil hattâ bütün büyüklerini de ilgilendirir.

★★★

Bütün dünyanın bilgileri herkesin anlıyacağı tarzda sade olarak yazılmıştır.

★★★

2 Büyük Cilt - 1443 Sayfa - 1783 Resim - 218 Mevzu

Fiyatı 15 Liradır.

İstanbul TAN Matbaası